

Krystyna Duraj-Nowakowa

Zakład Pedagogiki Ogólnej i Teorii Wychowania w Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego: dzieje i współczesność

Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne 16,
195-198

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Krystyna Duraj-Nowakowa

**ZAKŁAD PEDAGOGIKI OGÓLNEJ I TEORII WYCHOWANIA
W AKADEMII ŚWIĘTOKRZYSKIEJ IM. JANA KOCHANOWSKIEGO:
DZIEJE I WSPÓŁCZESNOŚĆ**

Wstęp

W III części niniejszego tomu zamieszczone zostaną następujące opracowania:

1. Nurty studiów i badań naukowych pracowników,
2. Dydaktyka w ZPOiTW¹.

Wyrażam nadzieję, iż przedstawienie powyższych zagadnień sprzyjać będzie nie tylko zebraniu scalonych informacji na ten temat, co w tym ujęciu dać może zgoła inne efekty poznawcze, ale i pomoże w ich wykorzystaniu dla samorozwoju i samoceny zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich.

¹ W pierwotnym zamyśle redaktorki naukowej tomu część ta miała składać się z 4 opracowań charakteryzujących przeszłe i teraźniejsze prace ZPOiTW, jednak ze względu na limit objętości tomu nie zostały one tu wydrukowane. Zatem Czytelników zapraszamy do lektury tych opracowań na <http://wpi-noz.pn.kielce.pl/wped/index.php?k=IPP-POITW>

Celowość rzeczowa i dydaktyczna prac nad tekstami zgrupowanymi w III części tomu

Zaznaczając tu ów kontekst jednostkowy i zbiorowy książki, chciałam podkreślić, że mija siódmy rok mojej współpracy z Akademią Świętokrzyską im. Jana Kochanowskiego oraz Wydziałem Pedagogicznym i Nauk o Zdrowiu, a jednocześnie kierowania przeze mnie Zakładem POiTW (w Krakowie, skąd regularnie przybywam, już 5-lecie to wystarczająca podstawa do jubileuszu, jak to w tradycji galicyjskiej bywa...). Oczywiście nie same upływające lata pracy stały się pretekstem przedłożenia czytelnikom niniejszego opracowania zbiorowego, lecz prace, starania i zabiegi o stworzenie ze współpracowników Zakładu autentycznego zespołu studyjnego i badawczego. Albowiem przebiegały te prace w toku już dwu kolejnych edycji badań statutowych: I edycja w latach 1999-2002, II zaś – w latach 2003-2005, III natomiast jest w toku.

Ponieważ jednak podstawą wszelkiej identyfikacji, także identyfikacji społeczno-zawodowej nauczycieli akademickich są tzw. pełne postawy, tj. wiedza, nastawienia emocjonalno-motywacyjne i sprawności (umiejętności), to za zadanie służebne uznano – próbując w obu edycjach posłużyć się przekonującymi argumentami – opracowanie informacji o narodzinach i rozwoju naszej jednostki organizacyjnej w Uczelni. Budowanie bowiem identyfikacji osobowej, zawodowej i przedmiotowej to tworzenie zrębów nie tylko dla samookreślenia jednostki ludzkiej, ale też konstruowania tożsamości człowieka w roli nauczyciela akademickiego, pracownika naukowego, opiekuna studentów. Czyli samostanowienie własnej pozycji społeczno-pedagogicznej każdego z nas pracowników i organizacji, którą współtworzymy.

Zadanie to wykonały najmłodsze asystentki, czyli Justyna Sikora oraz Beata Chuma (we współpracy z adiunktem dr Małgorzatą Kaliszewską i asystentem mgr. Mirosławem Cholewińskim).

Moim zdaniem, to opracowanie, jednocześnie autorskie i zespołowe – w postaci osobnej III części niniejszej publikacji – rezultatów ostatnich naszych kilkuletnich starań da okazję do lepszego wglądu nie tylko w treści przeszłych i aktualnych prac i dorobku ich autorów, ale też w ciągłość tradycji działalności Zakładu i może pozwoli nawet wyobrazić sobie lepiej jego perspektywy. Nie tylko bowiem z nazwy Zakładu, ale i nazw prowadzonych przedmiotów studiów zakład to ogólny i fundamentalny, kształcący w podstawowych przedmiotach kierunkowych na pedagogice. To zaś może silniej powiązać nie tylko z dawnymi laty, ale z ideami i ludźmi, którzy je tworzyli, pielęgnowali oraz czynią to także współcześnie z nami.

Osobiście bowiem jako pomysłodawczyni i inspiratorka zawartości tych opracowań myślę jeszcze o ich odbiorcach w osobach naszych partnerów z innych zakładów, nie tylko z naszego Instytutu, ale także i spoza macierzystego Instytutu Pedagogiki i Psychologii czterech pozostałych instytutów na Wydziale. Można by wówczas skuteczniej i wnikliwiej troszczyć się o korelację oddziaływań dydaktycznych i wychowawczych naszej instytucji w całości. To opracowanie mogłoby bowiem np. dać

asumpt do kolejnych opracowań cząstkowych osiągnięć innych jednostek organizacyjnych, co z kolei mogłoby przyczynić się do powstania dokumentu prac, ważnego i ciekawego dla innych nauczycieli całego wydziału. Gdy – tu pozwolę sobie na ten osobisty wtręt – podjęłam pracę w kieleckiej Akademii jako nauczyciel akademicki i zarazem wicedyrektor Instytutu ds. naukowych (w poprzedniej kadencji), bardzo brakowało mi możliwości przestudiowania takich charakterystyk osób i ich rezultatów pracy. Dlatego przypuszczam, że każdy kolejny nowo zatrudniony pracownik stażysta, lub tym bardziej zaawansowany w rozwoju nauczyciel akademicki, byłby rad takie teksty czytać.

Ale, jak sądzę, tematyką tą najbardziej mogą zainteresować się nasi najważniejsi partnerzy, dla których tu jesteśmy i pracujemy, z którymi współdziałać pragniemy najefektywniej, czyli studenci. Dla nich też dowody aktywności ich nauczycieli akademickich mogą okazać się i interesujące i – być może – nawet pouczające wedle maksymy napoleońskiej, iż każdy żołnierz, nawet szeregowiec, nosi buławę marszałkowską w plecaku. Czyli i studentom ten tekst może być pomocny w poszukiwaniu tożsamości z zakładem, z wydziałem, z uczelnią.

Próby modyfikacji programowych i realizacji zadań dydaktycznych

W minionych sześciu latach w naszym Zakładzie podejmowaliśmy trzykrotnie próby zmian: najpierw dwakroć wewnątrz programów nauczania prowadzonych przez nas sześciu przedmiotów, a ostatnio także – w relacjach wzajemnych – między następującymi przedmiotami *pedagogika ogólna*, *teoria wychowania*, *współczesne kierunki pedagogiczne* i *filozofia* oraz *proseminarium* i *seminarium magisterskie*. Próby modernizacji programów oznaczały najpierw wyprecyzowanie wewnętrznych struktur tych programów, czyli 1) celów, 2) treści (haseł) nauczania zarówno wykładów, jak i ćwiczeń oraz 3) literatury do przedmiotu. W tej ostatniej kwestii bardzo pożyteczne okazało się np. sprawdzenie dostępności zalecanych publikacji (do lektur podstawowych i uzupełniających) w kieleckich bibliotekach. Nie można ignorować tej dostępności, niedostępność bowiem już na wstępie wyklucza możliwość lektury, zniechęcając ponadto studentów do dalszych poszukiwań. Umawiamy się więc z nauczycielami akademickimi, iż te trudno dostępne publikacje (np. wcale lub tylko w pojedynczych egzemplarzach) będziemy rekomendować, ale wówczas, jeśli udostępniemy np. własny egzemplarz książki lub chociaż najbardziej przydatne jej fragmenty. Toteż poza podstawowymi lekturami staraliśmy się każdą pozycję bibliograficzną opatrzyć sugestią części, np. rozdziałów, paragrafów, czy nawet stron zalecanych do przestudiowania.

Znacznie trudniejsze zadanie korelacji między wymienionymi wyżej przedmiotami przyniosło nader istotne efekty przez usunięcie zbędnych powtórzeń, wzrost lub choćby poprawę stopnia korelacji między nimi, co – mam nadzieję – będzie sprzyjać skuteczniejszemu i atrakcyjniejszemu studiowaniu.

Nie było to zadanie łatwe, ponieważ do zmian, do prac nad zmianami nie są nadmiernie skorzy ani wszyscy studenci, ani wszyscy pracownicy. Trzeba więc dużo czasu i trudu, motywacji, argumentacji, stymulowania i ilustracji z prac własnych, by wytyczone cele modernizacji programów osiągać. To dla tych powodów za zasadne uznaliśmy załączenie do naszej publikacji dydaktycznej programów studiów tych pięciu przedmiotów. Ze względu jednak na limit objętości niniejszego tomu nie zostały one tu wydrukowane. Warto jednak upublicznić przynajmniej nasz zamysł. Pierwszym bowiem warunkiem w ogóle całościowego, a tym bardziej całościowego systemowo pojmowania dydaktyki, o co się staramy, jest udostępnianie tych programów najważniejszym adresatom, czyli studentom i ich nauczycielom. Wielokrotnie bowiem – niestety – przekonywaliśmy się, iż ważne jest, aby informacja dotarła trafnie i w porę według harmonogramu prac na danym roku studiów; by była aktualna oraz podana w odpowiednim czasie (w zależności od toku nauczania 5-letniego lub 2-letniego), tzn. gdy studiowany jest dany przedmiot, gdy dopiero ma być studiowany i/lub, gdy już był studiowany. Warto wtedy spojrzeć na jego program zaktualizowany (np. przed finiszem studiów, przed obroną magisterium itp.), dzięki temu bowiem mogłaby i powinna odbywać się jego ewaluacja *post factum*. Ponadto te zmiany punktów widzenia sprzyjać mogą budowaniu indywidualnego systemu wiedzy, nastawień emocjonalno-motywacyjnych i sprawności pedagogicznych.

Kierowały nami jeszcze inne bardzo ważne powody upubliczniania tych programów, być może autorzy programów nauczania także innych przedmiotów zechcą je udostępniać tak szeroko jako podstaw do dyskursów akademickich. Ponadto bowiem dotąd rzadkością były nasze prace w tym kierunku, aby student rozpoczynający dany przedmiot otrzymywał jego program do osobistego i codziennego wykorzystywania już na pierwszych zajęciach. Zwykle kończyło się to zapoznaniem, w kilku – kilkunastu zdaniach, wprowadzenia do zajęć i udostępnieniem tylko wykazu literatury. To za mało, zarówno ze względów organizacyjnych, jak i dydaktycznych oraz metodycznych, ale nade wszystko merytorycznych i nawet metodologicznych studiowania, uczenia się podczas studiów w szkole wyższej, gdzie uczymy nabywania umiejętności z warsztatu działalności fachowej nie tylko zawodowego, ale i naukowego.

Przyjrzyjmy się zatem kwestiom opracowanym autorsko przez młodych wiekiem i stażem adeptów zawodu nauczyciela akademickiego.